

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

104. Exequiae Christ. inductae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

gens opus longè vberioris quæstus. Fuit hoc inuentum Doctõris Sii Pauli, religionis profereudæ nunquam non desiderio ardentis: nam prudenti sane cogitatione aduertens libros de mysteriis Christianis, ex proposito scriptos parum profuturos, maxime Literatis qui de seclis Sinatum, & Theologia illarum recondita, innumeros habebant quos legent; Riccio auctõr fuit dissimulandi consilij de religione suadenda, sed alia potius somnia scribendi, sic tamen indultie quæ ad fidem spectarent interieclis, vt legentes aliud agendo sponte caperentur. Euclidem igitur ex eo quod iam petceperat, Magistrum reputans incomparabilem, statuit illum Sinensi lingua in publicum edere; dies abibat nullus, quo non tres circiter. Magistro Riccio horas daret ad intelligentiam Euclidis, magna Patris cum laude qui Collegij Regij Hanlini hoc est totius sapientie Sinensis præceptorem, haberet discipulum. Anno paulo plus vno, priores sex libros Sinatum sermone, exquisito, sed graui, & quoad sinebat materia, perspicuo abloiuit, dati sunt in Typos, præfixis elogijs Doctõris Pauli, Riccij, & maxime Clauij quem Romæ in Mathematicis audierat Riccius, & ex eo multa demonstrationibus Euclidis interseruerat. Hinc admiratio, & stupor Doctõrum Sinensium qui sibi pares ingenio, nusquam gentium nasei putauerant, cum experti sentirent, quanto sibi esset ingenio, & contentione insudandum, ad positionum illarum percipiendos, & euoluendos nodos, etiam minimè gordios; suspiciebant igitur Europæos quibus esset tam prona illarum intelligentia, pudebatque illos vsurpati inter ingenia principatus, potissimum verò cum audirent sex illos Euclidis libros rudimenta esse Geometriæ adolecentibus in Europa, exponi solita, præter quæ aliud apud nos qui nescirent, rades in Mathematicis haberi. Suas hinc ad propositum Doctõr Paulus ducebat lineas, æstimandum suis prudenter ingerens, quanta in diuinis & æternis quanti contentione ingenij agerent Europæi; cum in leuibus argumentis, tam acuti, & firmi iudicij vim tantam producerent, editioni horum voluminum, Pauli parens non diu superstit; parentatum illi Christiano ritu qui tunc primum exemplo tantorum vitorum, inductus est, excluso Sinensi, dumtaxat in iis quæ superfluousum aliquid olèrent, quod primo aspectu Literatis non ita placuit, non de more Christiano eam faneris pompam detractis sufficere vident, vt negarent posse functis parentibus amorem, & reuerentiam magnificentius, & religiosius exhiberi. Post iuxta sinebria colauer pretioso aureorum centum & viginti sarcophago conditum Doctõr Paulus Sciamhaium in patriam detulit, vt triennem luctum legitime illic exigeret. Verum exequias functorum processu temporis celebrare Christiani tam profuso sumptu, pioque apparatu vt quicquid in suis agerent Ethnici plebeium esset, ac rusticum. Hoc fereno dum gaudent nostri Pechinenses; in Cantonensi Prouincia res nostras, verbis tribus desertor sacrilegus tantumnon euertit; Deus præ-

103.
Dissimul. ad
Iucrif Chri-
sto Litt Eu-
clidis tra-
duct. lingua
Sin.

104.
Exequias
Christ. iudu-
ca.

105.
Conuict. in-
fig. vir.

fenti, & inopina manu restituit. Sed Pechino Cantonem (duo regni
extrema) occurrunt Nanchini, & Nanciam nostrorum stationes, qui-
bus in singulis, singulas, tantum & illustres conuersiones Ethnecorum
ubi retulero; incœptum peragam. In primis Nanchini repetendus est
memoria Chiutaisus ille seu Chiustiancon, cui sane adhuc idolotum
feruo nostrorum apud Mandarinos debetur auctoritas, & fundatio do-
mus Nanchinensis, & secunda Ricciij Pechinum faustaque profectio,
& in fidei Christianæ felicem progressum tam multa, tam prono sin-
ceroque animo præstita, vt non potuerit maiora si forte Christianæ
quod esse quidem magnoperè optasset, nisi sterilitas vxoris e regio
languine, irretisset illum multis vxoribus dum prolem susciperet, hæc
qua Sinenses se miseros putant; sed prole gemina suscepta nihil tunc
ad fidem paratior, probro sibi maximo futurum ratus vxoris repudi-
dium, quæ se patrem fecisset. Postremo Sæcchiæ Sinarum idolo Prin-
cipi, sic erat à teneris addictus vt rediret identidem animo; eius amor,
licet Christianis rationibus non semel deuictus. Sed obstabat hæc im-
pietate violentior gloria, & ingenij ambitus quod cum fecerat toto
regno nominatissimum, edendis de suo sæcchia libris frequentibus,
elegantium, & mirabilium nugarum; cum religionem Christianam,
ore interim libero solam esse veram prædicaret, & necessariam ad sa-
lutem. Dolebant Patres vehementer, hominem de Christiana re tam
benè meritum, apertis oculis in exitium ruere; multisque illum à Deo
precibus, & lachrimis poscebant, cuius obtinendi primum exitus pro-
gnus, quod improuisus Nanchinum cum venisset, Roccam adit qui
nostris præerat, natu maiorem filium illi tradit annorum quatuordecim
puerum Christiana doctrina imbuendum, testatus paterni amoris
officio se fungi quo erga filij animam tenebatur, qui nec Veri lux, nec
salutis spes vlla extra legem Christi posset obtingere: de se nequitia
quam promitteret obstabat fax gemina; insanæ gloriolæ, quam laudan-
dis stylo suo idolis cupidissime venerabatur; & concubinæ quam sub-
stituerat defunctæ vxori. Domi nostræ diuinis aliquandiu excultus be-
lius, lustratus est sacro baptisinate, ex quo nominatus est Marthæus
breni exinde Sciao eo Nanchinum negotiorum causa superuenit Franc.
Franc. Martinez, Chiutaiso in paucis, & pridem carissimus, qui pro-
mas inter lætæque salutationes, diuino instinctus impetu, acris homo-
nem obstinatum increpatione obiurgauit; quod agnitam proderet ver-
tatem, acceptoque ad defensionem diuinitatis veræ ingenio abuteretur
ad eam impugnamdam, captandamque ex suis simulachris stultam fi-
mam, quasi millies plura, & excelsiora Christiana religio non haberet
quorum seripcione nomen gloriosius faceret, quam scribendis iis quo-
bus vltro & peribat ipse, & alios perdebat. Cæterum ne sibi blandi-
retur quod Christi legem haberet in ore, dum stylum interea pro idolo-
lis in eam exerceret; hinc pernitiam inferri vniuersis, illinc aliquos
boni paucis; prodi suapte lingua mendacem, si falso Christi fidei
laudaret